

FREDERIK BACKELANDT | DAVID STOCKMAN

MYTHISCHE COLS

DE 30 MACHTIGSTE BEKLIMMINGEN

GRINTA!
PUBLICATIES

Lannoo

FREDERIK BACKELANDT | DAVID STOCKMAN

MYTHISCHE COLS

DE 30 MACHTIGSTE BEKLIMMINGEN

GRINTA!
PUBLICATIES

Lannoo

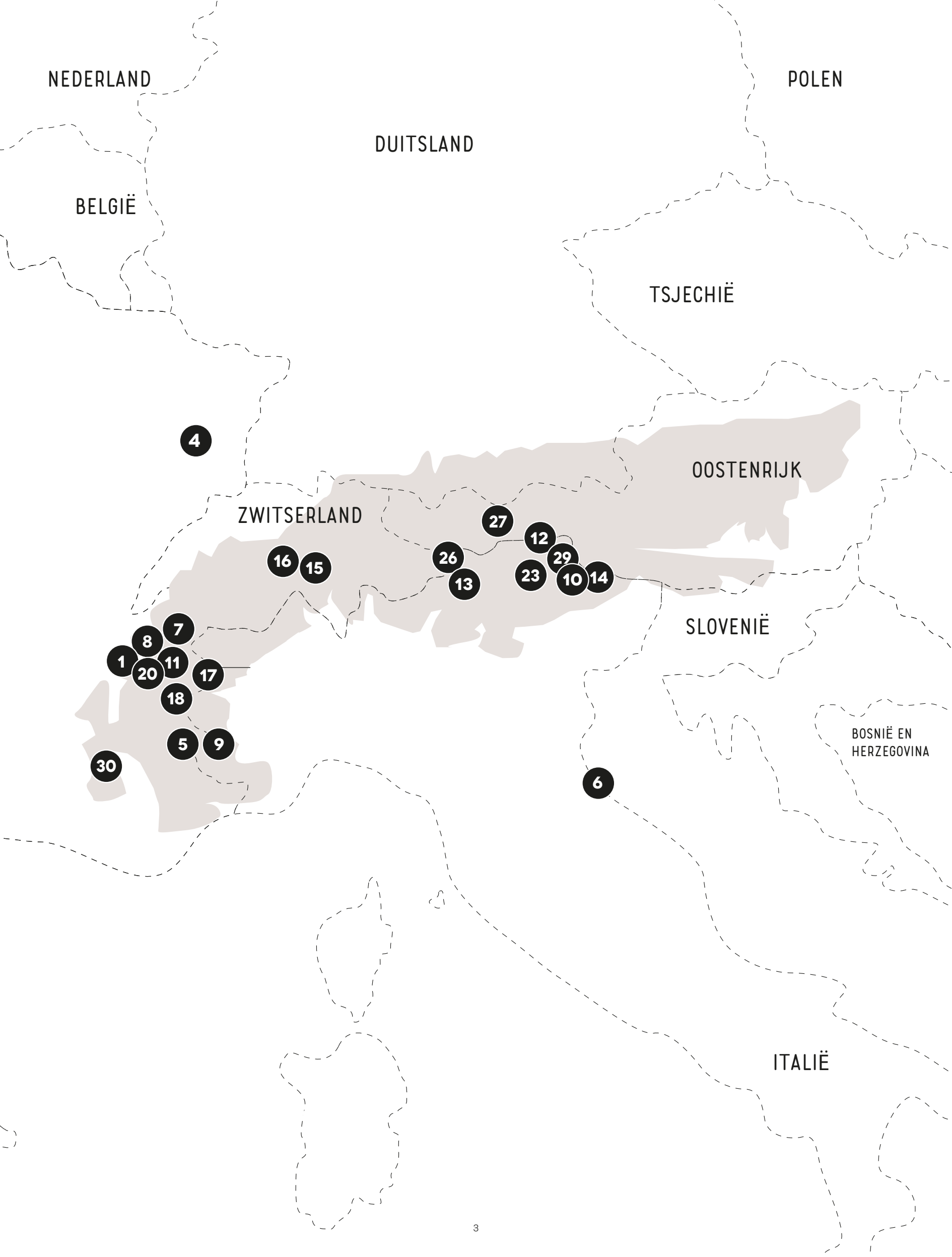
INHOUD

	1 Alpe d'Huez 6
	2 Alto de El Angliru 14
	3 Col d'Aubisque 24
	4 Col du Ballon d'Alsace 34
	5 Col de la Bonette 42
	6 Monte Carpegna 54
	7 Cormet de Roselend 56
	8 Col de la Croix de Fer 66
	9 Colle Fauniera 68
	10 Passo Fedaia 78
	11 Col du Galibier 86
	12 Passo Gardena 96
	13 Passo Gavia 98
	14 Passo Giau 110
	15 Sankt Gotthard Pass 120
	16 Grimselpass 130
	17 Col de l'Iseran 138
	18 Col d'Izoard 148
	19 Lagos de Covadonga 158
	20 Col du Lautaret 160
	21 Col de Peyresourde 162
	22 Pla d'Adet 164
	23 Passo Pordoi 166
	24 Col du Portet 176
	25 Sa Calobra 178
	26 Passo dello Stelvio 180
	27 Timmelsjoch 190
	28 Col du Tourmalet 192
	29 Tre Cime di Lavaredo 202
	30 Mont Ventoux 210

FRANKRIJK

SPANJE

PORTUGAL

NEDERLAND

POLEN

DUITSLAND

BELGIË

TSJECHIË

4

ZWITSERLAND

OOSTENRIJK

27

16

15

26

12

29

23

10

14

13

SLOVENIË

1

8

7

20

11

17

18

5

9

30

BOSNIË EN
HERZEGOVINA

6

ITALIË

David Stockman (1974) studeerde fotografie aan de hogeschool Narafi in Brussel en begon als persfotograaf voor de kranten van de (toen nog) VUM-mediagroep. Sedert 2007 is hij ook actief voor het fietsmagazine *Grintal* en hij mag stilaan als de huisfotograaf van het blad worden beschouwd. Als persfotograaf voor onder andere fotoagentschap Belga coverde hij het voorbije decennium het veldrijden en de wielersport. Hij volgde ook al ettelijke keren de Tour de France.

Frederik Backelandt (1982) is historicus, begon als journalist op de wielervedactie van *Het Nieuwsblad* en leidt nu als uitgever *Grintal Publicaties*. Hij is de drijvende kracht achter het fietsmagazine *Grintal* en schreef ook diverse wielerveboeken en -biografieën. Hij schrijft niet alleen over de wielersport, hij is zelf ook fanatiek fietser. Zo won hij verschillende keren het wereldkampioenschap wielerveden voor journalisten en is hij verslingerd aan fietsen in de bergen.

BUITEN CATEGORIE

Hun grootsheid. Hun onaantastbaarheid. Hun moeilijkheid ook om ze te overwinnen. Het is gissen, maar het zijn mogelijke pistes waarom de bergen ons zo aantrekken. Want dat zijn ze toch, niet? Magneten voor het oog. Denk aan het moment dat je de eerste bergtoppen ziet opdoemen wanneer je met de wagen naar het zuiden rijdt: zalig, toch? En wie heeft geen herinneringen aan warme zomerdagen waarbij je toch voor de buis zit of zat gekluisterd om naar de bergetappes van de Tour de France te kijken? Dertig graden buiten, maar toch die Touretappe volgen. Integraal. Van start tot finish. Wat bezielt ons toch? Er is iets met de cols. Wat zouden Tour, Giro of Vuelta zijn zonder ze? Als het bergop loopt, van zodra het moeilijk wordt en er geklommen moet worden, dan hebben we het als wielierliefhebbers graag. Als we petieterige stipjes op fietsjes zien, als we bezwete lijven zien die zich afbeulen in immense bergdecors, als we coureurkes aanschouwen die grinta tonen om een top te bereiken, dan houden we nog dat tikkeltje méér van de koers.

De berg kent geen genade. Een col is onverbiddebaar. Het zijn Eddy Merckx' woorden. Hoe je het nu draait of keert, ook fietsers houden van het leed die de bergen bezorgt. Fietsers zijn masochisten. Of het nu een begenadigde springveer betreft of eerder een slak die nauwelijks vooruitkomt zodra de weg begint te hellen, een échte col blijft sowieso, voor elk van hen, tot de verbeelding spreken. Daar heeft de wielersport natuurlijk veel mee te maken. De koers creëert immers plekken die herinneren aan wapenfeiten. Het zijn *lieux de mémoire*. De Alpen, Pyreneeën en Dolomieten liggen ermee bezaaid. Met plekken waar geschiedenis is geschreven. Hier demarreerde Merckx, daar ging Hinault, voorbij die haarspeldbocht keek Armstrong Ullrich recht in de

ogen om daarna genadeloos toe te slaan. De cols vertellen verhalen. Histories van glorie en triomf, van ontgoocheling en verdriet, van pijn en vreugde. Die bundeling van emoties en stories: het is het magische recept van menig wielercol. En ook van dit boek.

Alleen fietsen in de cols. Eigenlijk doe ik niets liever. Liever nog dan erover schrijven. Klimmen en dalen. En daarna weer klimmen. Liefst zonder iemand erbij. Niemand die me opjaagt. Niemand die ik er 'moet' afrijden of bij wie ik per se het achterwiel 'moet' houden (om geen gezichtsverlies te lijden). Gewoon, alleen. Alleen met mezelf en mijn gedachten. Alleen met mijn fiets. Een ritme zoekend. Duwend op die pedalen. Liefst in het zadel zittend. En zo nu en dan eens de steile binnenbocht nemend, *en danseuse*. Om daarna de volgende haarspeld weer breed te nemen en de spiervezels op wat zuurstof te trakteren. Er gaat van alles door je hoofd. Je vraagt je af hoeveel kilometers er nog resten, wat de gemiddelde stijging van de volgende kilometer wordt, wanneer dat steilste stuk er nu weer aankomt. Om dan nog wat over te hebben in het zicht van de top en nog een laatste keer op de trappers te lopen. Om dan boven uit te hijgen, rond te kijken, een jasje aan te doen en een colaatje te bestellen. Of twintig – het waren kleintjes – pannenkoeken te bestellen, op de Peyresourdetop.

Wat heb ik genoten van die dertig cols. Correctie: wat hebben WIJ genoten van die dertig cols. Wij, dat zijn David Stockman en ikzelf. Hij, de Serge Gainsbourg van de fotografie en liefhebber van de Franse col (en van Raclette en Génépi). Ik, de italofoon en Coppitifoso met een voorliefde voor de Dolomieten. We vorm(d)en een goed duo. Als er overigens iemand is die de nodige honneurs verdient, dan is

het wel David. Zijn beelden maken dit boek tot wat het is. Tot een eindeloze en glimmende parelsnoer van inspirerende beelden. Zijn foto's zijn buiten categorie. Nu eens een panorama, dan weer een detail. Nu eens met een koebeest erop, dan weer met een berggeit – aan bergfauna geen gebrek. Nu eens met een beeld dat genomen is in ochtendlicht, dan weer in avondlicht. En ja, er werd ook wel af en toe een beeld vastgelegd in de volle middagzon (toen we een keertje geen zin hadden om vroeg op te staan) – *not done*, want dat is het minst aangename moment om een col te capteren. In al die jaren zijn we sowieso meesters geworden van dat schimmige spel tussen piepende zonnestraal en enerverend voorbijtrekkende wolkenpartij. En in het ontwijken van onweersbuien die zo fluks kunnen toeslaan in het hooggebergte.

Dit boek presenteert jou, beste lezer, dertig cols. Toegegeven: de ene is al wat mythischer dan de andere. Maar goed, de kleppers, diegene die op ieders bucketlist horen te staan, zitten erbij. U weet wel: Galibier, Stelvio, Tourmalet, Pordoi, Alpe d'Huez en consorten. Wat nu de zwaarste is? En wat de mooiste? Het zijn vragen die we wel vaker krijgen voorgeschoteld. Eerlijk: ik weet het niet. Ik kan het onmogelijk zeggen. Oordeelt u zelf maar, op basis van de beelden en de verhalen op de bladzijden die volgen. Of oordeelt u misschien liever op het terrein zelf, door ze zelf allemaal te gaan opfietsen? Het is eender. Hebt u dit boek als puur naslagwerk en salontafelboek om bij weg te dromen? Of bereidt u zich voor op een volgende fietsvakantie in de cols waarop u aan de fietsvrienden eens wil tonen hoe gezwind uw klimmersbenen nog rondraaien? Het kan allemaal. Laat in elk geval ook uw lees- en kijkervaring *hors catégorie* zijn.

Frederik Backelandt

ALPE D'HUEZ

 **alpe
d'huez**
1450 - 1860 - 3330 m

1 ETE - HIVER
ALT. 1713 m

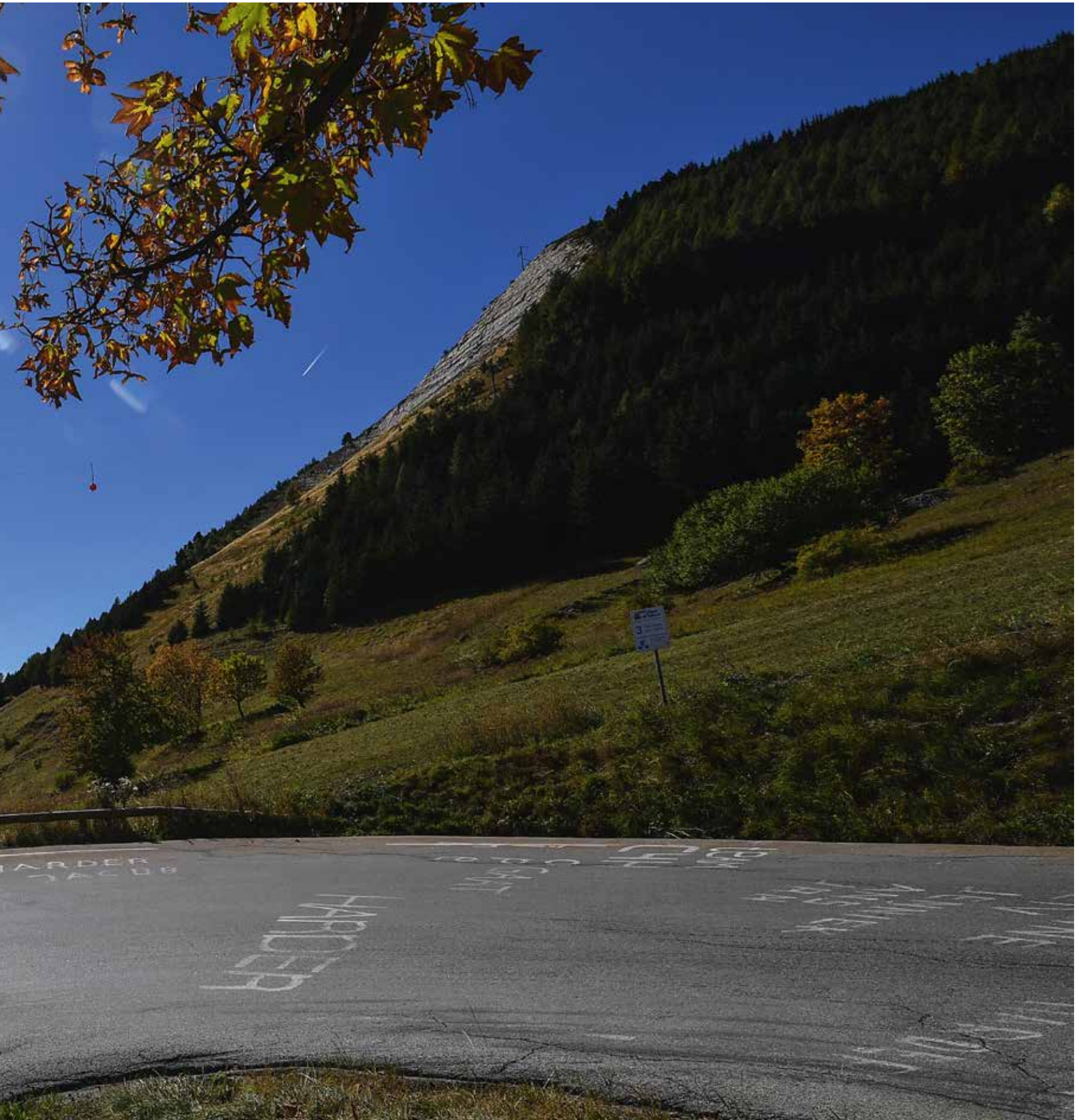
1998
GIUSEPPE GUERINI
(ITALIE)

21 BOCHTEN NAAR DE ROEM

Alpe d'Huez is jaarlijks een magneet voor fietsers en wielersfans. Nochtans is de beklimming met haar 21 haarspeldbochten niet de allermooiste en ook niet de allertzwaarste. En toch. De Alp heeft 'het' en daar heeft zijn rijke Tourgeschiedenis, een opeenstapeling van triomfen en tragedies, alles mee te maken.

Getuige van het duel Coppi-Robic

21 bochten telt de beklimming van Alpe d'Huez. In bocht zestien – *virage seize* – bevind je je op het grondgebied van het dorpje La Garde. Aan het cafeetje met de voor de hand liggende naam 'Virage 16' waggelt een oude man, met een slakkengangetje, voorbij. Het is Maurice Vieux, een krasse negentiger en bewoner van het huis schuin tegenover het café. "Ik woon hier al mijn hele leven", zegt hij. "Ik heb alle Tourpassages meegemaakt, ook de allereerste in 1952. Jean Robic, *le Breton*, kwam hier toen als eerste voorbij. Dan Fausto Coppi, die uiteindelijk de rit won. De renners, de staat van het wegdek, het materiaal... *Olalala*... Het waren andere tijden." Hoewel hij 'zijn' Alp slechts één keer met de fiets heeft bedwongen, wijst Maurice me erop dat het zwaarste van Alpe d'Huez voorbij is eens bocht 16 achter je ligt. "En ik kan het weten. Die ene keer dat ik hem omhoogreed, wist ik het trouwens meteen. Te zware kost voor mij. Eén keer en nooit meer, dacht ik bij mezelf."

“DE RECORDTIJD STAAT NOG ALTIJD OP NAAM VAN PANTANI. KOM JE IN DE BUURT VAN ZIJN 37'35”, STUUR JE CV DAN METEEN OP NAAR DE WORLDTOUR-PLOEGEN.”

Als 'een hotspot van de Tour de France': zo omschrijft Bike Oisans, het informatieplatform voor fietsers van de vallei van de Oisans, de beklimming van Alpe d'Huez. Daarmee slaan ze spijkers met koppen, want Alpe d'Huez heeft zijn naam en faam effectief aan die Tour te danken.

In juli zijn het bergdorp en de beklimming ernaartoe helemaal in de ban van de Ronde van Frankrijk. In die week, maar eigenlijk ook gewoon het hele jaar door, moet Alpe d'Huez wel een van de meest befietste cols van de Alpen zijn. Misschien wel van de hele wereld. Dagelijks peddelen gemiddeld driehonderd fietsers naar boven en tijdens de cyclosportieve wedstrijd La Marmotte is Alpe d'Huez sinds mensenheugenis de slotklim voor de zesduizend granfondisten die zich wagen aan de monstertocht over de Alpencols.

Vanwaar die populariteit? Wegens de schoonheid van het decor waarin je fietst? Niet echt, er zijn tientallen, misschien zelfs honderden cols die Alpe d'Huez wat dat betreft aftroeven. Ook cols in de nabije omgeving: de Croix de Fer bijvoorbeeld, om er maar één te noemen. De bijna vijftien kilometer lange beklimming naar het skioord heeft weliswaar een andere troef. En die troefkaart heet de Ronde van Frankrijk. Alpe d'Huez is sinds 1952 een iconische plek waar de Tourrenners herhaaldelijk geschiedenis schreven. Een plek van glorie en drama, veel meer dan pakweg de Iseran of de Bonette, die – het moet gezegd – qua schoonheid en moeilijkheidsgraad straffere cols zijn. Alpe d'Huez is ook een mediagenieke col,

in de naoorlogse geschiedenis stevig getelevisieerd en dus is alles wat erop gebeurde op het netvlies van elke wielervan gebrand.

KLIMTIJD

Wanneer je in Le Bourg-d'Oisans de rotonde oprijdt en afslaat richting Alpe d'Huez, fiets je enkele honderden meters verder, vlak voor de weg begint op te lopen, voorbij een meetpunt. Je kan hier inderdaad je klimtijd laten registreren, hoewel dit in tijden van Strava wat achterhaald lijkt. Toch laten jaarlijks tweeduizend fietsers zich verleiden tot die 'officiële registratie': zo'n klimdiploma staat immers mooi in de trofeeënkast of op de schouw in de woonkamer. De recordtijd staat op naam van wijlen Marco Pantani. Die realiseerde in 1997 een klimtijd van 37'35", goed voor een gemiddelde snelheid van 23,08 kilometer per uur. Alsjeblieft. Een record dat tot stand kwam in een periode die niet als de meest cleane uit de wielergeschiedenis behoorde en waarvan kenners vermoeden dat het voor eeuwig en altijd de tabellen zal toppen. In elk geval: benader je Pantani's tijd, stuur dan gerust je cv op naar de World-Tour-ploegen.

De 21 haarspeldbochten zijn het handelsmerk van Alpe d'Huez. Wat ze zo bijzonder maakt, is dat elke bocht een naam van een winnaar op Alpe d'Huez draagt – intussen ook meerdere namen per naambordje, want er zijn ondertussen al meer winnaars dan bochten. Bocht één is die van de eerste winnaar: de Italiaan Fausto Coppi, die de nukkige Bretoen Jean Robic, zijn

laatste opponent op de Alp in 1952, op zijn plaats zette. Dat was meteen de eerste aankomst bergop ooit in een Touretappe.

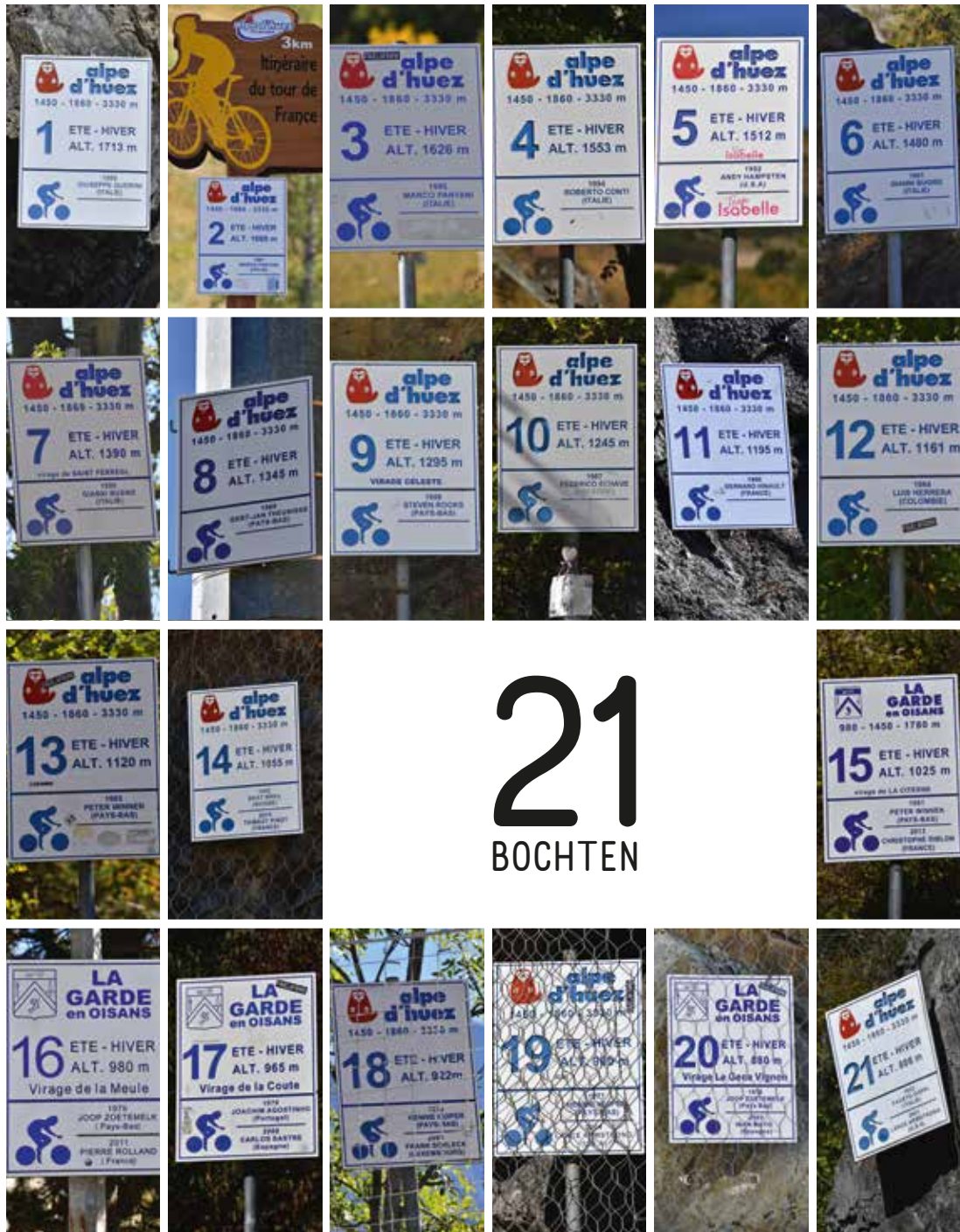
ADIEU LE PLAT PAYS!

Je vertrekt in Le Bourg-d'Oisans op 737 meter hoogte, het skidorp Alpe d'Huez ligt op 1860 meter hoogte. Eén raad voor wie met veel grinta naar de voet van Alpe d'Huez sprint: vergaloppeer je niet in de eerste bochten van de beklimming, want die zijn namelijk het steilst. *Adieu le plat pays!* Na die eerste kilometers en bochten wordt de klim iets doenbaarder, kan je een comfortabel ritme trachten te zoeken. Laat de benen 'spinnen' en gun ze af en toe zuurstof bij het opdraaien van een volgende haarspeldbocht, die er in de bocht zelf telkens wat 'vlakker' bijliggen. De klim wordt 'doenbaarder', zeggen we, maar wees toch op je hoede, want een makkie is en wordt het ook niet. Vanaf bocht negen, het kerkje en kerkhof van Saint-Ferréol, op een vijftal kilometer van de top, doemen de skihotels van het bergdorp op de top op. Bocht zeven verdient als Nederlandse bocht een speciale vermelding. Bij elke Tourpassage kleurt het net in deze bocht oranje. Nederlanders hebben blijkbaar wat met Alpe d'Huez en de Tour: tussen 1976 (Joop Zoetemelk) en 1989 (Gert-Jan Theunisse) boekten ze acht etappezeges op Alpe d'Huez. Ter hoogte van de splitsing met de Col de la Sarenne – naar rechts, je bereikt zo op een alternatieve manier de top – volg je gewoon de weg. Zet nog een paar kilometer alles op alles. De beloning wacht.

LUCIEN WINT EN VERLIEST

Triomf en tragedie gaan hand in hand in de koers en zeker op Alpe d'Huez. In 1976 legde Lucien Van Impe er de basis van de laatste Belgische Tourzege. In 1977 werd Alpe d'Huez dan weer één groot Belgisch drama met diezelfde Van Impe die, mogelijk op weg naar een nieuwe eindzege, van de sokken werd gereden door een volgwagen. Een incident dat nog altijd niet helemaal is uitgeklaard. In diezelfde etappe eindigde het tijdperk van Eddy Merckx definitief. Merckx, de grote dominator van het voorbije wieldecennium, had een complete offday en verloor 13 minuten in de etappe naar Alpe d'Huez. Maar Merckx zou Merckx niet zijn mocht hij zich de volgende dag niet revancheren door de rit naar Saint-Etienne te winnen. Alpe d'Huez was ook het decor van het fameuze 'duel' tussen gevestigde waarde Bernard Hinault en zijn jongere opkomende ploegmaat Greg LeMond. Op 21 juli 1989 overschreden beide kemphanen hand in hand de finishlijn op Alpe d'Huez. De ploegmaats hadden niet gesprint: aan Hinault de rit, aan LeMond het geel. 'Een tweekoppige adelaar', roemde de Franse sportkrant *L'Equipe* 's anderdaags het exploit van Hinault en LeMond. Toch zou het nooit boteren tussen de twee. Marco Pantani tekende voor twee legendarische etappezeges, in 1995 en 1997. In 2001 en 2004 won Lance Armstrong. In 2001 nadat hij de hele etappe zijn rivaal Jan Ullrich zand in de ogen had gestrooid, drie jaar later tijdens de eerste klimtijdrit ooit op de Alp toen hij, tussen een zee van bijna één miljoen toeschouwers, de Tour he-le-maal naar zijn hand zette.

21

BOCHTEN